

SFÂNTUL IOAN HRISOSTOM – MODEL PENTRU SLUJITORII DE AZI

Preot drd. Ionuț Constantin

Abstract: As one may notice, Christian preacher, from the perspective of John Chrysostom, is a means for a priest to religiously educate a Christian, bring him down the path of the Church and closer to Christ. That is why he had shown, by holding numerous lectures during masses, that preachers held at any moment may create sensibility and open man's soul to God. Preacher is not a „simple means of defense, but also the weapon of a large and holy offensive and preventive action.“

Keywords: preacher, priesthood, model, vocation, homily.

Sfântul Ioan Gură de Aur (354-407)¹ este una dintre cele mai semnificative și importante personalități din epoca patristică, care și-a pus amprenta asupra întregii activități ce s-a desfășurat în viața Bisericii Ortodoxe, acest lucru fiind întărit și de faptul că este cinstit ca „sfânt părinte și dascăl”, calendarul ortodox închinându-i trei zile de prăznuire: 13 noiembrie - Sfântul Ioan Gură de Aur; 27 ianuarie - Aducerea moaștelor Sfântului Ioan Gură de Aur; 30 ianuarie - Sfinții Trei Ierarhi, unde este prăznuit alături de ceilalți doi mari ierarhi ai Bisericii Creștine, Sf. Vasile cel Mare și Sf. Grigorie Teologul.

A văzut lumina zilei în Antiohia, într-o familie înstărită, tatăl său, Secundus, fiind comandant general în armatele imperiului din Orient, care a murit de tânăr. Mama sa, Antusa, rămasă văduvă de la o vârstă destul de fragedă, refuză categoric să se mai căsătorească, dedicându-și viața pentru creșterea și educarea celor doi copii: Sfântul Ioan Gură de Aur și o fetiță. Sfântul Ioan a avut un sprijin neîncetat în mama sa, care ia plătit profesori, Sfântul Părinte avându-l ca mentor pe retorul Libaniu. Învățăturile deprinse de la acești profesori, cât și de la alții, l-au ajutat pe marele Hrisostom să deprindă o aleasă pregătire oratorică și filosofică, lucruri care nu l-au mulțumit întru-totul pe tânărul Ioan, care alege în cele din urmă, calea Bisericii, retrăgându-se pentru o perioadă în pustie, acolo

¹ Data nașterii sale nu este sigură, după unii teologi el s-a născut înainte de 347; alții susțin că nașterea marelui teolog a avut loc între 344 și 347, după alții între 344 și 345, iar după alții mult mai târziu cu zece ani, în 354.

unde va fi doar el și Dumnezeu. Se pare că acest lucru a fost determinat să-l împlinescă pentru a fugi de marele jug al preoției, care era considerat de el un deziderat destul de greu de împlinit. Totuși se întoarce acasă la insistențele maicii sale, iar ulterior va primi în cele din urmă taina diaconiei, apoi a preoției, dar și cea mai înaltă slujire din Biserica lui Hristos la care poate fi chemat omul, arhieria². „Pe cât a fost de mare slava lui Dumnezeu și mari și minunate darurile cu care l-a împodobit, pe atât a fost de grea crucea suferințelor lui. Izgonit din scaun în două rânduri, își va încheia viața în exil la Comanes, în anul 407, rostind cuvintele rămase testament al său: *Slavă lui Dumnezeu pentru toate.*”³

A lăsat în urmă un adevărat tezaur pentru Biserica Dreptmăritoare, care de atunci și până în zilele noastre, și cu siguranță până la sfârșitul veacurilor, va fi ca un pedagog și un îndreptar pentru cei care îl caută pe Hristos, pentru cei care doresc să urmeze cu smerirea de sine preoția cea adevărată.

Cea mai importantă operă pe care Sfântul Ioan Hrisostom ne-a lăsat-o drept moștenire este Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie. Viața spirituală a Bisericii lui Hristos nu poate să existe, nu poate fi în ansamblul ei înțeleasă fără Liturghia marelui învățat din epoca de aur a patristicii. Ea este lucrarea lui Dumnezeu pentru popor, ea fiind acțiunea întregii comunități creștine, la ea participând toate mădularele Trupului Lui Hristos.⁴

„Liturghia euharistică constituie un memorial integrator, deoarece nu este vorba numai de pomenirea Persoanei și a actelor lui Hristos, ci și de întreaga Biserică, unită cu El prin credință și dragoste.”⁵ În rugăciunea euharistică se poate observa acțiunea lui Dumnezeu asupra întregii Bisericii, căci prin intermediul cultului divin devenim părtași ai învierii.

Religia creștină este prin excelență o religie liturgică, în centrul căreia stă Sfânta Liturghie, intrarea omului în Împărăția cea Cerească neputând fi realizată decât prin intermediul ei.

Opera Sfântului Ioan este destul de vastă și de cuprinzătoare, el atingând într-un mod cât mai fidel spiritualitatea biblică și cea patristică. În opera sa a cuprins aproape întreaga Scriptură, atât a Vechiului, cât și a Noului Testament. Omiliile și predicile sale au rămas până în zilele noastre adevărate repere pentru predicatorul amvonului bisericii, unde acesta din urmă poate găsi mereu teme actuale pentru a combate învățăturile greșite care sunt în popor; teme de unde poate vorbi creștinilor de pocăința cea adevărată și apropierea de Dumnezeu.

² A primit diaconia de la episcopul Meletie al Antiohiei (în anul 381), iar urmașul acestuia în scaunul episcopal, Flavian, l-a hirotonit întru preot. În 398 a fost hirotonit arhiepiscop al Constantinopolului, loc rămas vacant în urma decesului arhiepiscopului Nectarie;

³ PS. Justin Hodea Sigheteanul, “Sfântul Ioan Gură de Aur - glasul lui Dumnezeu către poporul drept-credincios”, în vol. *Teologie și spiritualitate în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*; Ed. Universității de Nord, Baia Mare, 2007, p. 13.

⁴ Pr. Teofil Stan, “Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur - tezaur răsăritean pentru spiritualitatea Europei”, în vol. *Teologie și spiritualitate în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*; ed. cit., p. 108;

⁵ Pr. T. Stan, *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 109;

Preoția la Sfântul Ioan Gură de Aur

Pentru Sfântul Ioan taina preoției este cel mai mare lucru pe care un om poate să-l îndeplinească pe parcursul vieții sale pământești. Acest lucru este întărit în primul rând de faptul că Sfântul Ioan a consacrat un tratat despre această mare responsabilitate la care este chemat omul. În tratatul său *Despre preoție*, arată, în primul rând, calitățile pe care trebuie să le aibă orice păstor de suflete. Preotul trebuie să aibă vocație, sfințenie, evlavie, o cultură vastă, râvnă pentru cele sfinte, dragoste pentru Hristos⁶ și oameni. Preotul este hirotonit în fruntea comunității pentru ca rugăciunile mai slabe ale credincioșilor să se unească cu cele ale păstorilor, care sunt mai puternice, și să se ridice laolaltă spre cer.⁷

Vocația este elementul primordial de care trebuie să țină seama episcopul atunci când numește și hirotonește un tânăr în treapta preoției. Vocația, fiind atracția sau înclinația naturală cu care omul este înzestrat de Dumnezeu, este condiția succesului în această latură spirituală la care este chemată persoana umană. Sfântul Ioan Hrisostom critică destul de aspru pe cei care nu țin seama de elementul vocațional atunci când recrutează clericii: „Noi suntem de vină, noi, care pângărim preoția, atât cât atârnam de noi, cu atâtea întinăciuni, încredințându-o la întâmplare unor oameni, care, fără să-și cunoască bine propriul suflet și fără să se uite ce lucru mare este preoția, primesc în grabă hirotonia, dar când pun în practică îndatoririle preoției, întunecați de nepriceperea lor, încarcă cu nenumărate păcate pe credincioșii încredințați lor spre păstorire.”⁸

În toate cele trei trepte de slujire pe care le-a îndeplinit în Biserica lui Hristos, a „contribuit la sfințirea lumii prin lucrarea Sfântului Duh și la menținerea sensibilității conștiinței sacerdotale cu privire la prezența și la transformările sublimе aduse de Sfântul Duh.”⁹ Ţelul preotului este mântuirea oamenilor care îi are sub păstorire, pe lângă a sufletului său, pe care trebuie să-i îndemne la rugăciunea comună care se rostește în Biserică, căci numai prin intermediul ei, și prin unirea euharistică oamenii devin un singur trup, prin care se păstrează legătura organică cu Hristos cel Înviat.

Misiunea pe care păstorul de suflete o are, este aceea de a-l împăca pe om cu Dumnezeu. Preotul trebuie să-l ajute pe om să se apropie de Dumnezeu, acest lucru făcându-l prin intermediul mijloacelor pe care Biserica lui Hristos le are la îndemână: Sfintele Taine. Prin Spovedanie, slujitorul are puterea de a dezlega păcatele oamenilor (*Ioan 18,18*), această putere fiind specială, o putere pe care nici o creatură îngerească, sau altă putere din ceruri nu o are:

⁶ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre preoție*, trad. de Pr. D. Fecioru, Editura Sophia, București, 2004, p. 51.

⁷ Pr. Ioan Coman, *Actualitatea Sf. Ioan Gură de Aur (354-1954)*, în *Studii Teologice*, seria a-II-a, nr. 7-8, 1955, p. 406.

⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre preoție*, III, 10, ed. cit., p. 86.

⁹ Pr. I. Coman, *Actualitatea Sf. Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 405.

„Dumnezeu a dat preoților o putere mai mare decât părinților noștri trupești, nu numai când ne pedepsesc ci și când ne fac bine. Deosebirea dintre unii și alții este tot atât de mare, pe cât de mare este deosebirea între viața de acum și viața viitoare.”¹⁰

Sfântul Ioan vorbește în cuvinte mari despre harul preoției, despre responsabilitatea pe care o are preotul în fața lui Dumnezeu, dar și în fața oamenilor, sufletele oamenilor fiind lucrul cel mai de preț pe care acesta trebuie să-l protejeze, să-l apere de ispitele celui necurat: „Postul, culcatul pe pământ gol, privegherile prelungite și toate celelalte pot fi îndeplinite cu ușurință de mulți credincioși... dar când e vorba de stat în fruntea Bisericii, când e vorba de încredințat purtarea de grijă a atâtor suflete... să fie puși în această slujbă înaltă numai bărbații aceia care întrec cu mult pe ceilalți oameni, în virtutea sufletului.”¹¹

Sfântul Părinte pune accent pe pocăința celui care vrea să devină ostaș al lui Hristos, aceasta fiind o stare a omului duhovnicesc, care trebuie să-l țină treaz, ea fiind folositoare atât celor care sunt virtuoși, cât și celor care se află în păcat și doresc să se ridice din nebuloasa păcatelor. Numai prin pocăință se poate pune început bun vieții celei noi, omul schimbându-se treptat, personalitatea lui înnobilându-se cu harul divin, începe să dorească făptuirea virtuții, care nu-l va duce decât la apropierea de Dumnezeu.¹²

Sfântul Ioan Gură de Aur vede pocăința împletită cu rugăciunea ca un lucru care Îi place Domnului, căci prin rugăciune omul cheamă în ajutor pe Acela care l-a creat, nu pentru a-I spune cele necesare pe care El le cunoaște, ci pentru ca omul să se smerească, să-și aducă aminte de păcatele sale. Rugăciunea inimii este cea pe care Sfântul Părinte o scoate în relief, căci „rugătorul își lipește mintea de Domnul său cerând numai mila și pomenind Numele care este mai sfânt decât tot numele în cer și pe pământ, căci trebuința noastră cea mai mare nu sunt anumite lucruri ci Domnul Însuși.”¹³

Preoția nu este un lucru ușor de îndeplinit, nu este la îndemâna oricui. Vorbind de pocăință, ca taină a Bisericii, preotul duhovnic, trebuie să analizeze dacă medicamentul pe care i-l dă bolnavului este pe măsura păcatelor. Sfântul Părinte este de părere că ar trebui dat canonul după starea de pocăință care îl stăpânește pe cel spovedit, nu după măsura păcatelor săvârșite, căci astfel, acest lucru ar fi pricină de pierzare pentru păcătos. Priceperea duhovnicească a preotului este un lucru esențial pentru care Sf. Ioan insistă, spunând că preotul

¹⁰ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, III, 6, ed. cit., pp. 79-80.

¹¹ *Ibidem*, pp. 54-55;

¹² Arhim. Timotei Bel, „Pocăința și duhovnicia în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur”, în vol. *Teologie și Spiritualitate în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 239.

¹³ Arhm. T. Bel, *Pocăința și duhovnicia în opera și activitatea*, ed. cit., p. 242.

trebuie să nu lase nimic necercetat pentru ca munca sa să nu fie în zadar, iar canonul să fie dat în funcție de starea sufletească a păcătosului.¹⁴

Duhovnicia este darul cel mai de preț pe care preotul îl are de la Dumnezeu, prin ea se descoperă lucruri mari și minunate, care sunt ascunse și se arată prin Duhul Sfânt. Acest dar al duhovniciei include, în primul rând curăția personală prin lepădarea de patimile care împietresc sufletul, apoi îmbrățișarea virtuților, căci „duhovnicia presupune o dimensiune comunitară, pentru că ea este străină de orice individualism, ea este o realitate exclusiv bisericească.”¹⁵

Duhovnicul este în momentele mărturisirii ca un doctor, care trebuie să-i povățuiască pe cei păcătoși să se roage pentru a le da Dumnezeu pocăința de care au nevoie, și inima smerită pentru a-și da seama de gravitatea păcatelor care le apasă sufletul, și îi îndepărtează de Dumnezeu.

Pentru a putea îndeplini toate cele ce țin de această misiune preoțească, Sfântul Ioan aduce în discuție pe marele Pavel, unde vorbește de ce calități trebuie să aibă păstorul de suflete în epistola I către Timotei. El trebuie să fie destoinic și să învețe pe alții, nebețiv, iubitor de oameni, înțelept, pașnic, blând, bun chivernisitor al casei sale, bărbat al unei singure femei (*I Tim 3, 1-6*). Acest lucru este punctat de Ioan Hrisostom, deoarece preoția chiar dacă este săvârșită aici pe pământ, ea nu a fost rânduită de vreun om sau înger, ci de Însuși Mângâietorul. Preoția harului este cu mult superioară de ceea ce se săvârșea în timpul Legii Vechi, căci acum preotul stă în fața Sfintei Mese și se roagă, unde Domnul stă drept jertfă din care toți se împărtășesc spre viața de veci. „Au fost înălțați la slujba aceasta atât de mare, ca și cum de acum s-ar fi mutat în ceruri, ca și cum ar fi depășit firea omenească, ca și cum ar fi scăpat de toate patimile omenești.”¹⁶

Misiunea de păstor de suflete la care este chemat cel ales după vrednicia sa, include foarte multe lucruri care trebuie îndeplinite cu destoinicie. Priceperea este un lucru esențial în misiunea preoțească, pentru a cântări așa cum se cuvine diferitele situații cu care se confruntă parohienii, care deși par asemănătoare, ele sunt diferite de la caz la caz. Pe lângă acest tact pastoral, este nevoie și de mult har de la Dumnezeu. Acesta este dobândit de preot numai prin rugăciune, prin curăția sufletului, dar și prin practicarea și experiența virtuților. Puterea exemplului are un rol destul de rodnic din punct de vedere pastoral pentru ca preotul să reușească să conducă corabia lui Hristos, să nu o ducă spre naufragiu.

Preotul fiind adeptul rugăciunii și practicant al virtuților, ispitele păcatelor cu greu îl vor ademeni. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că cel mai mare păcat care îl paște pe slujitorul altarului este păcatul slavei deșarte. Preotul cade pradă acestui păcat dacă îndeplinește misiunea preoțească pentru a se face

¹⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, II, 4 ed. cit., p. 59.

¹⁵ Arhm. T. Bel, *Pocăința și duhovnicia în opera și activitatea*, ed. cit., p. 243.

¹⁶ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, III, ed. cit., p. 78.

plăcut oamenilor și nu lui Dumnezeu, Cel Care i-a dat darul preoției. Cele care îl vor duce pe preotul lui Hristos să fie tributatar acestui mare păcat sunt: „mânia, tristețea, invidia, cearta, hula, pâra, minciuna, fățarnicia, uneltirea, bucuria și mulțumirea sufletească pricinuite de cusururile și de greșelile celorlalți slujitori, mahnirea pricinuită de succesele și bunăstarea altora, dragostea de a fi laudat, dorința după posturi de cinste, predicile rostite pentru a fi plăcute de credincioși”¹⁷.

Preotul trebuie să fie puternic spiritual, pentru că el nu trăiește numai pentru el, ci pentru toată mulțimea de oameni. Dacă preotul este slăbănog, neveghețor și trândav, cum poate apăra el turma lui Hristos de fiarele diavolești? Mântuitorul Hristos dă în permanență turma Sa spre păstorie oamenilor destoinici, căci ei trebuie să fie „lumină lumii și sare pământului” (*Matei 5, 13-14*). Preotul este pus în slujba de a lumina pe cei păstoriți, de a-i conduce spre Împărăția cea cerească, pentru că în mâinile sale sunt toate mijloacele de care omul are nevoie să se lumineze.

Preotul are cea mai sensibilă slujbă de îndeplinit, lasată drept moștenire de Hristos Apostolilor Săi, și prin aceștia episcopilor și preoților, de la începuturi și până în zilele noastre, și anume Sfânta Liturghie. Prin Sfânta Slujbă omul duhovnicesc este cărmuit spre Împărăția Cerurilor. „În timpul Sfintei Liturghii, când preotul invocă harul Sfântului Duh peste sfințele daruri, îngerii lui Dumnezeu se pogoară din cer și umplu întreg altarul, înconjurându-l pe preot și sfințele daruri spre slava lui Dumnezeu și a Fiului Său Care se jertfește pe masa Sfântului Altar pentru toți aceia care participă la jertfa euharistică.”¹⁸ Sfânta Liturghie cuprinde întreaga creație chemată la desăvârșire, căci prin ea Biserica se roagă pentru întreaga lume. Sfânta Liturghie este prima Taină a Bisericii între taine, este o lucrare de origine divină creată pentru popor.¹⁹

Din acest motiv lesne de înțeles, preotului i se cere o pregătire morală destul de ridicată, ca unul care este „părtaș la preoția Mântuitorului într-un grad mai înalt, mai propriu și mai desăvârșit, ca în oficiul său de liturghisitor; nu se poate imagina o intimitate mai mare și mai strânsă a preotului cu Mântuitorul, ca această participare la sacerdoțiul său în Sfânta Liturghie.”²⁰ Prin oficierea Sfintei Liturghii de către preot se arată și o „sarcină de încredere primită de la Mântuitorul, ceea ce reclamă din partea liturghisitorului un înalt grad de sfințenie în slujba sa.”²¹ Aceasta presupune din partea preotului ca mâinile sale să fie curate, căci el este cel care ridică Sfântul Trup și-L sfărâmă pentru a fi dat

¹⁷ *Ibidem*, p. 84.

¹⁸ Pr. Fabian Coroian, “Însemnătatea preoției sacramentale în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur”, în vol. *Teologie și Spiritualitate în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 133.

¹⁹ Pr. T. Stan, *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 108.

²⁰ Pr. Petre Vintilescu, *Preotul în fața chemării sale de pastor de suflete*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, p. 111.

²¹ *Ibidem*, p. 112.

spre cuminecare, atât lui, cât și creștinilor care sunt vrednici pentru împărtășire.

Preotul fiind unul dintre cei care îndeplinește oficierea cultului, a sfințelor slujbe, este model pentru credincioșii lui în ceea ce privește râvna „pentru rugăciune, pietatea și căldura cu care se roagă; rugăciunea făcută de preot în cadrul sfințelor slujbe săvârșite în biserică sau în afară de biserică constituie funcția esențială a preoției.”²² El îndeplinește serviciul divin în numele și persoana Mântuitorului, dar în același timp este și reprezentant al Bisericii, adică al comunității credincioșilor săi, ca unul care se roagă și pentru aceștia, nu numai pentru sine.²³

Sfântul Ioan Hrisostom – model desăvârșit pentru predicatorul de azi

Sfântul Ioan Gură de Aur este modelul desăvârșit al predicatorului, el distinguându-se prin zelul său oratoric, cât și prin faptul că a purtat un puternic devotament acestei misiuni atât de importante din viața Bisericii. Pentru acest Sfânt Părinte, predica cu timp și fără timp a avut un loc destul de prețios în activitatea sa, acest lucru arătându-l numărul destul de mare al predicilor sale, al omiliilor, dar și al scrisorilor. Cunoaștem că a rostit o mulțime de predici la diverse sărbători mari ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, predici morale, unele ocazionale; de asemenea foarte multe panegerice (cele mai importante în cinstea Sfântului Apostol Pavel). Omilia a reprezentat cea mai întinsă parte a activității predicatoriale a Sfântului Ioan Gură de Aur, el interpretând prin intermediul acestui gen de predică aproape întreaga Sfântă Scriptură (cunoscute sunt omiliile la *Facere*, *Isaia*, la *Psalmi*, iar la Noul Testament cele la *Matei-90*, *Luca-16*, *Ioan-88*, la *Faptele Apostolilor* și aproximativ 250 la *Scrisorile Sfântului Pavel*).²⁴

Însăși titulatura de „Gură de Aur”(Hrisostom), arată admirația Bisericii față de activitatea sa predicatorială, „celebrându-i memoria și înveșnicind astfel numele celui mai de seamă predicator al Bisericii lui Hristos din câți au existat vreodată.”²⁵ Probabil, la stabilirea acestei titulaturi care i s-a dat de către Biserica Creștină, a contribuit și educația retorică, pe care sfântul nostru Părinte a dobândit-o în școlile pe care le-a urmat, și unde a fost îndrumat de doi dintre cei mai renumiți profesori ai timpului: Libaniu și Andragațiu. Rostirea predicii de către Sfântul Ioan Gură de Aur era un lucru ușor, care-l liniștea, în unele cazuri chiar îl odihnea, după cum el însuși se exprima: „Predica mă

²² Pr. Ene Braniște, *Vocație și responsabilitate în slujirea preoțească*, Editura Basilica, București, 2014, p. 84.

²³ *Ibidem*, p. 108.

²⁴ Asist Valerian Marian, „Actualitatea învățăturilor omiletice a Sfântului Ioan Gură de Aur”, în vol. *Teologie și Spiritualitate în opera și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 164.

²⁵ Pr. Grigorie Marcu, *Mens Divinor – o comparație între Sfântul Apostol Pavel și Sfântul Ioan Gură de Aur*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, 1957, p. 617.

însănătoșește...când deschid gura, mi-a trecut toată oboseala; cum încep să vă învăț, dispare toată slăbiciunea...așa cum vouă vă e foame să mă ascultați, așa mi-e foame să vă predic...”²⁶.

Pentru Sfântul Ioan, predicatorul trebuie să fie un bun cunoscător al Sfintei Scripturi, pentru că numai de acolo se poate inspira cel care predică, dar și ceea ce predică, care de altfel trebuie să fie în concordanță cu faptele sale. A fost atras foarte mult de epistolele Sfântului Apostol Pavel, „pe care le citea și de două, trei ori pe săptămână; pe Sfântul Apostol Pavel îl purta mereu în suflet și căuta să-l imite întru totul, încât Sfântul Ioan a fost numit și Pavel al secolului al-IV-lea.”²⁷ Acest lucru ni-l arată și faptul că Sfântul Ioan Gură de Aur a închinat marelui Pavel un număr destul de însemnat de panegerice (7 la număr), în care Apostolul Neamurilor este elogiat din belșug. În conținutul acestora este arătat faptul că Pavel este o încununare a virtuților, dragostea față de oameni era un lucru obișnuit la Apostol. Se arată fidelitatea lui Pavel pentru chemarea cea dumnezeiască la apostolat, misiunea pe care a făcut-o, și prin care pe mulți i-a adus la Hristos ș.a.m.d.²⁸

Predica trebuie să îndeplinească anumite condiții pentru a-și atinge scopul pentru care este rostită. Ea trebuie bine pregătită înainte, documentată, mai ales pe cele două izvoare ale Revelației Supranaturale. Sfânta Scriptură trebuie să fie cartea de căpătâi de care predicatorul se folosește în alcătuirea predicilor sale. Sfântul Ioan Gură de Aur s-a folosit de acest tezaur al Bisericii Creștine, pentru a-i învăța pe creștini, el fiind unul dintre cei mai fini exegeți ai Scripturii, dovadă stând omiliile sale la diferitele cărți biblice. El a dat cele mai spirituale înțelesuri Scripturii, care stau până în zilele noastre, și cu siguranță până la sfârșitul veacurilor, drept exemple pentru predicatorii Bisericii Dreptmăritoare.

Predica reprezintă pentru preotul lui Hristos un element destul de important în misiunea pastorală pe care o are de îndeplinit, căci prin puterea cuvântului omul este adus la îndreptarea sa. Preotul predicator trebuie să fie un om de o înaltă ținută morală și spirituală, căci el este cel care trebuie să fie iertător cu cei păcătoși, dar și să certe cu duhul blândeții. Sănătatea fizică și psihică a preotului sunt lucruri destul de importante, care își pot pune amprenta în activitatea predicatorială a preotului, așa cum și o viață virtuoasă este un element primordial în această misiune.

Sfântul Ioan spune în *Tratatul despre preoție* despre osteneala pe care preotul trebuie să o depună pentru alcătuirea predicilor care trebuie rostite în fața poporului, nu trebuie să se folosească predicatorul de ideile și cuvintele altor predicatori, pentru că atunci vor fi aspru criticați de către creștinii

²⁶ Omilia după cutremurul de pământ, Migne, P.G. 50,col. 713-714, apud Pr. I. Coman, *Actualitatea Sf. Ioan Gură de Aur*, ed. cit., p. 409.

²⁷ Asist V. Marian, *Actualitatea învățăturilor omiletice*, ed. cit., p.161.

²⁸ Pr. G. Marcu, “Mens Divinor – o comparație între Sfântul Apostol Pavel și Sfântul Ioan Gură de Aur, ed. cit., pp. 622-623.

ascultători. Fiecare predică trebuie să fie distinctă, să nu se repete cuvintele și mesajul aproape de fiecare dată când este rostită o cuvântare, cu toate că ținta finală a predicii este aceeași: intrarea în Împărăția cea cerească a creștinilor.²⁹ Acest lucru îl făcea însuși Sfântul Ioan, care nu se urca la amvon pentru a predica decât numai după o pregătire minuțioasă și o adâncă cugetare. El făcea acest lucru, conștient fiind de importanța pe care o avea predica bine argumentată, pentru că prin ea sufletul cel căzut în deznădejde se ridică, prin predică sufletul îngâmfat se smerește, „prin predică împlinim cele de lipsă; prin predică lucrăm pe toate celelalte câte ne ajută la însănătoșirea sufletului.”³⁰

Un aspect foarte important pe care Sfântul Ioan Hrisostom îl scoate în relief în legătură cu predica rostită de către preot la amvon, este faptul că acesta din urmă trebuie să se inspire în cuvântările sale de realitățile concrete ale vremii în care trăiește, el trebuie să cunoască lumea în care trăiește, deschiderea față de problemele cu care se confruntă. Atunci când oamenii erau îngrijorați datorită unor fenomene ale naturii, cum erau cutremurele, sau din pricina anumitor dări pe care împăratul le pune pe umerii creștinilor și dărâmarea statuiilor, Sfântul venea la amvon și rostea diverse predici, cum ar fi *Omilia despre cutremur*, sau *Omiliile despre statuii* etc. Predica trebuie să dezbătă probleme existențiale ale credincioșilor, și de aceea trebuie dezbătute cele cu un caracter moral-social, probleme cu care credinciosul din orice perioadă se confruntă, așadar munca, viața de familie, dreptatea socială, dreapta credință, atitudinea creștină față de problemele vremii, trebuie să fie în centrul predicii creștine, așa cum a fost și în cazul Sfântului Ioan.³¹

Pentru marele învățător lupta împotriva celor care învățau greșit despre Hristos și Biserică, adică ereticii, nu au rămas necombătuți prin predicile sale, care erau rostite cu dragoste și iubire părintească. El a exprimat „învățătura de credință în conceptele culturii din vremea lor, și a dat răspuns la problemele și năzuințele acelei vremi, practicând uneori o viziune evanghelică a vieții care depășea pe cea a epocii sale.”³² Predicatorul, în viziunea Sfântului, trebuie să cunoască „modul de luptă al fiecăruia”³³ dintre cei care luptă împotriva Bisericii lui Hristos. Învățătura ereticilor trebuie cunoscută de preot, pentru a o combate în cuvântările sale, dar și pentru a-i învăța pe credincioși care sunt pârghiile prin care cel necurat lucrează asupra oamenilor. Preotul trebuie să se folosească de cuvânt pentru a nu lăsa pe credincioșii lui să cadă pradă anumitor născociri, care îi pot conduce spre o viziune cu totul aparte de realitatea învățăturii de credință. Dacă creștinul nu este învățat, atunci se va conduce

²⁹ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, V, 1, ed. cit., pp.149-150.

³⁰ *Ibidem*, p. 130.

³¹ Alin Marius Mureșan, *Principiile omiletice la Sfântul Ioan Gură de Aur*, în *Teologia*, an. X, nr. 1, 2006, Arad, p.81.

³² *Ibidem*, p. 81.

³³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, IV, 4, ed. cit., p. 132.

după mintea sa, care îl poate abate de la dreapta credință, și din ostaș al lui Hristos și al Bisericii Sale, poate deveni un aprig dușman.

Predicatorul trebuie să fie modest în folosirea de expresii pompoase, simplitatea în exprimare trebuie să-i fie caracteristică, atunci când își rânduiește cuvintele predicii sale, dar trebuie să fie bogat în știință și să fie echilibrat în exprimare, pentru a nu se abate de la regula dogmelor.³⁴

Predica preotului trebuie să fie înțeleasă de toți cei care participă la Sfintele Slujbe, pentru că este cu neputință ca cei care sunt prezenți să fie cu toții oameni cultivați, învățați. Cea mai mare parte dintre credincioșii care vin la biserică este compusă din oameni simpli, totuși care pot înțelege valoarea unei predici. De aceea predica trebuie alcătuită de așa natură încât să placă lui Dumnezeu, în primul rând, pentru că numai prin expunerea adevăratelor învățături de credință ea își atinge scopul, și apoi trebuie înțeleasă și să meargă la inima creștinului, care va pleca acasă cu mulțumirea că pe lângă harul dobândit de la Sfânta Slujbă, va avea și un minim bagaj de cunoștințe despre cele pe care Dumnezeu le rânduiește oamenilor Săi.³⁵

După cum se poate observa, predica creștină, din perspectiva Sfântului Ioan Guă de Aur, este un mijloc prin care preotul îl poate educa religios pe creștin, îl poate aduce pe calea Bisericii, apropiindu-l de Hristos. De aceea, Sfântul Părinte a arătat prin rostirea a numeroase predici la diferite momente sau la diferitele slujbe, că predica rostită cu orice prilej poate sensibiliza și deschide inima omului spre Dumnezeu. Predica nu este numai un „simplu instrument defensiv, ci și arma unei mari și sfinte acțiuni ofensive și preventive.”³⁶

În concluzie putem spune că preotul trebuie, asemenea Sfântului Ioan Gură de Aur, să împlinească îndemnul Mântuitorului: „Drept aceea mergând învățați toate neamurile” (*Matei* 28, 18).

³⁴ Pr. P. Vintilescu, *Preotul în fața chemării sale de pastor de suflete*, ed. cit., p. 202.

³⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre Preoție*, V, 6,7, ed. cit., pp. 157-159.

³⁶ Pr. P. Vintilescu, *Preotul în fața chemării sale de pastor de suflete*, ed. cit., p. 203.